

سرفصل درس: «مشاوره نوجوانان»

۱. معرفی درس و منطق آن:

تحولات گسترده و سریع جهانی و ملی، اثرات مثبت و بسیاری در فرایند رشد و تحول همه جانبه کودک و نوجوان بر جای گذاشته است. بر اثر این تغییر و تحولات فرهنگی و اجتماعی، ضرورت عرضه خدمات تخصصی مشاوره آشکار شده است. در این بین به علت جوان بودن جمعیت کشور و بخصوص جمعیت عظیم کودک و نوجوان، نیازها و مسائل ویژه این دوره و شرایط سنی خاص آنان، نیاز به ارائه خدمات تخصصی مشاوره به این قشر عظیم و سرنوشت ساز آینده کشور در بین خانواده ها و سازمان ها و نهادهای مربوطه به شدت احساس می شود. در برنامه های دوره کارشناسی مشاوره، جای خالی چنین درسی در بین دروس رشته مشاوره احساس می شد. هم اکنون ضرورت ارائه مشاوره تخصصی با گرایش مشاوره نوجوانان، به منظور پاسخگویی به نیازهای گسترده این قشر پرتلاطم و سرنوشت ساز بخصوص در آموزش و پرورش و برای دانشجو معلمان احساس می شود. شناخت مفاهیم بنیادی دوره نوجوانی، شناسایی نیازها، مراحل رشدی، اهمیت و ضرورت دوران بلوغ در رشد شناختی، اجتماعی، هیجانی، رفتاری و اخلاقی نوجوان و به کارگیری این دانش در مشاوره با نوجوانان، از اهداف مهم این درس به شمار می آید. در این درس ضمن شکل گیری شناخت نسبی دانشجویان نسبت به مفاهیم پایه مشاوره نوجوانان، رسیدن به یک درک کلی و اجمالی از مسائل زمینه ای، افکار، هیجانات، عمل و راهبردها و روش های مشاوره ای مختلف با نوجوانان مورد نظر است. تحقق این امر درگرو آن است که دانشجو معلمان، توانایی تحلیل برنامه درسی مشاوره نوجوانان و تطبیق آن با نیازهای خود و دانش آموزان را کسب نموده و فرصت های یادگیری مؤثر و ارتقاء سلامت روانی و رشد همه جانبه نوجوانان دانش آموز را با بهره گیری از ظرفیت های محیط زندگی طراحی نمایند.

<p>نام درس به فارسی: مشاوره نوجوانان</p> <p>نام درس به انگلیسی: <i>Counseling for Adolescents</i></p>	<p>مشخصات درس</p> <p>نوع درس: نظری و عملی</p>
<p>پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو معلم قادر خواهد بود:</p> <p>هدف کلی از اجرای درس مشاوره نوجوانان تربیت افرادی است که در زمینه تخصصی خود به ارائه خدمات مشاوره ای مؤثر و مفید بپردازند و راجع به موضوعات مربوط به شاخه تخصصی تحقیق نمایند و دروس مربوط به شاخه را در مؤسسات آموزشی در سطح کارشناسی یا پایین تر تدریس کنند.</p> <p>دانشجو باید بتواند:</p> <p>الف) مراحل رشدی نوجوان را بشناسد.</p> <p>ب) مسائل اصلی مؤثر و مرتبط با هر مرحله از رشد نوجوان را بشناسد</p> <p>ج) مسائلی که اثرات نامناسب بر نوجوان دارد را تحلیل کند.</p> <p>د) مسائل قانونی، اخلاقی و حرفه ای مربوط به مشاوره نوجوانان را درک کند.</p> <p>ن) مسائل مربوط به رشد معنوی نوجوان را مورد توجه قرار دهد.</p>	<p>تعداد واحد: ۲ (۱+۱)</p> <p>تعداد ساعت: ۴۸</p> <p>شایستگی کلیدی:</p> <p>موضوعی CK</p> <p>پیش نیاز: -</p> <p>استاد متخصص برای تدریس: متخصص مشاوره و روان شناسی</p>

(و) ضمن آشنایی با وضعیت و شرایط تحولی نوجوان با به‌کارگیری درست اصول و فنون مشاوره، به رشد شخصی، تحصیلی و حرفه‌ای دانش‌آموزان کمک کند.	
--	--

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

فصل اول: ویژگی‌های رشدی و مشکلات نوجوانان

- بررسی رشد و تحولات جسمانی- روانی- اجتماعی دوران نوجوانی
- بررسی و مقایسه ویژگی‌های رفتاری نوجوان عادی و نابهنجار
- شناسایی و طبقه‌بندی مشکلات دوران نوجوانی (جسمانی- روانی- خانوادگی- اجتماعی- معنوی-
- اقتصادی- بزهکاری- هویت‌یابی- اعتیاد- فضای مجازی- مسائل جنسی)
- روش‌های پیشگیری و مقابله با مشکلات دوران نوجوانی
- آموزه‌های سالم برای پیشگیری و مقابله با مشکلات نوجوان

فعالیت‌های یادگیری

(۱) مشارکت در بحث‌های کلاسی و پاسخ به پرسش‌های مطرح‌شده

(۲) مطالعه متون و منابع معرفی‌شده

فعالیت‌های عملکردی:

(۱) دانشجویان بارانمایی استاد مربوطه یکی از مشکلات دوره نوجوانی را انتخاب و به صورت کتابخانه‌ای علل، شیوع، و راهکارهای آن را توصیف و مورد مقایسه قرار داده و نتایج را در کلاس گزارش نمایند.

فصل دوم: مسائل پایه‌ای در مشاوره نوجوانان

- روش‌های حرفه‌ای پذیرش اولیه نوجوان
- شرح وضعیت ظاهری و روانی
- بررسی واکنش‌های اجتماعی نسبت به مشاور
- سؤالات و نحوه پرسش از نوجوان
- روش‌های فردی مصاحبه با نوجوان
- روش‌های آموزشی برای حل مسائل نوجوان
- روش‌های اجتماعی برای حل مسائل
- روش‌های خانوادگی برای حل مسائل

فعالیت‌های یادگیری

(۱) مشارکت در بحث‌های کلاسی و پاسخ به پرسش‌های مطرح‌شده

۲) مطالعه متون و منابع معرفی شده

فعالیت‌های عملکردی:

۱) دانشجویان باراهنمایی استاد مربوطه حداقل با سه نوجوان در محیط واقعی زندگی خود مصاحبه کنند و پس از مصاحبه گزارش کاملی از وضعیت جسمانی و ظاهری، روانی، شیوه گفتار و محتوای گفتار نوجوان را ارائه دهند و نتایج را در کلاس مورد بحث قرار بدهند.

فصل سوم: روش‌های راهنمایی و مشاوره با نوجوانان

- بررسی اهداف مشاوره نوجوانان
- روش‌های ارزیابی مشکلات دوران نوجوانی
- روش‌های مداخله در مشکلات دوران نوجوانی
- روش‌های حمایتی برای حل مسائل
- روش‌های پایان دادن به جلسه مشاوره و ادامه جلسات
- روش‌های پیگیری مسائل نوجوان
- مشاوره فردی با نوجوانان
- مشاوره گروهی با نوجوانان
- مشاوره متأثر از فرهنگ در نوجوانان
- مشاوره با والدین و اولیای مدارس

فعالیت‌های یادگیری

۱) مشارکت در بحث‌های کلاسی و پاسخ به پرسش‌های مطرح شده

۲) مطالعه متون و منابع معرفی شده

فعالیت‌های عملکردی:

۱) دانشجویان یکی از مشکلات دوره نوجوانی را انتخاب کنند و برای آن طرح درمان و مشاوره‌ای مناسب بنویسند و آن را در کلاس ارائه دهند. طرح درمان شامل؛ الف) عنوان مشکل ب) تعاریف رفتاری مشکل ج) اهداف بلندمدت د) اهداف کوتاه‌مدت ه) مداخلات مشاوره‌ای/درمانی و) تشخیص ماهیت طبقه‌بندی مشکل بر اساس *DSM5* (منابع مورد استفاده)

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

تدارک دیدن فرصت‌های یادگیری مستقیم در داخل محیط آموزشی نیازمند استفاده از شیوه ارائه مستقیم مباحث نظری به همراه مشارکت دانشجویان و تحلیل پاسخ‌های مربوط به پرسش‌های مطرح شده است. انجام فعالیت‌های عملکردی برای درک عمیق‌تر،

یادگیری بهتر و به کارگیری آموخته‌ها در موقعیت‌های واقعی آموزشی و آموزش درس مشاوره نوجوانان نیز مستلزم مشارکت همگانی دانشجویان در این فعالیت‌ها است.

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

- ۱- پروت، ت، براون، د. (آخرین سال انتشار). مشاوره و روان‌درمانی با کودکان و نوجوانان. نظریه‌ها و کاربردهای عملی در مدارس و مراکز درمانی. ترجمه حسن فرهی (آخرین سال انتشار). تهران: نشر ارجمند.
- ۲- خدایاری فرد، م. (آخرین سال انتشار). مسائل نوجوانان و جوانان. چاپ دوازدهم. تهران: انتشارات انجمن اولیاء و مربیان.

منابع فرعی:

- ۱- احمدی، س، ا. (آخرین سال انتشار). روانشناسی نوجوانان و جوانان. چاپ دهم. اصفهان: مشعل.
- ۲- ستاری، ع. (آخرین سال انتشار). آموزش تفکر به کودکان و نوجوانان. انتشارات سازمان سمت.
- ۳- گلدارد، د و گلدارد، ک. (آخرین سال انتشار). مشاوره با نوجوانان با رویکرد فعال. ترجمه محمودی قزایی، علیرضایی، یوحناپی. تهران: قطره.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

ارزشیابی آغازین: به منظور تعیین سطح اطلاعات علمی پیش‌نیاز در این درس، ارزشیابی آغازین قبل از شروع فعالیت‌های آموزشی انجام می‌گیرد.

ارزشیابی پایانی: آزمون (باز پاسخ، کوتاه پاسخ، بسته پاسخ، چندگزینه‌ای و یا ترکیبی) مباحث نظری پایان‌ترم به میزان ۱۲ نمره

ارزشیابی فرآیند: نظم و عملکرد دانشجو در فعالیت‌های یادگیری پیش‌بینی‌شده کلاسی ۲ نمره

ارزشیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف عملکردی ۶ نمره

